

סימן צב סעיף ד

✓ חנ"נ באיסור דרבנן

סימן צב סעיף ד: ... הגה: וי"א דאמרינן בכל האיסורים חתיכה נעשית נבילה. וכן המנהג פשוט, ואין לשנות ...

הרמב"ם בפרק ט"ו (כו, כז): "איסור של דבריהם מבטלין האיסור לכתחילה, כיצד חלב שנפל לקדירה שיש בה בשר עוף ונתן טעם בקדירה מרבה עליו בשר עוף אחר עד שיבטל הטעם".
לדעת הרמב"ם הדיון הוא רק בב"ח דרבנן שהרי בש"א אין חנ"נ אפילו כשהאיסור דאורייתא כש"כ אם הוא רק דרבנן.

פרי חדש יז: ... **במידי דאסיר מדרבנן אין בו דין חתיכה נעשית נבילה**, וכן כתב הרמב"ם בפרק ט"ו (כו, כז) ... הרי לך בהדיא דבבשר עוף בחלב כיון דהוי דרבנן לא אמרינן ביה חתיכה נעשית נבילה, ואף על פי שיש לדחות ולומר דשאני התם דלית ליה עיקר מן התורה מה שאין כן בבשר בהמה עם חלב, דכיון דאסיר מן התורה מחמרינן נמי בכבוש ומליח דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון, מכל מקום לא מחמרינן כולי האי במאי דאסיר מדרבנן, **וכן נראה בדעת המחבר** ממה שכתב לעיל גבי כחל שנאסר דאע"פ כן משערין בששים כבראשונה, וכמו שכתבתי לעיל בסימן צ' ס"ק ה' ע"ש. **וכן עיקר דלא אמרינן חתיכה נעשית נבילה אלא דוקא במידי דאסיר מן התורה וכפשט דברי הרמב"ם.**

איסור והיתר הארוך שער כד סימן י: איסור שנפל לתוך ההיתר, בין באיסור לח בין באיסור יבש בין שאיסורו מחמת עצמו בין שבא לו האיסור ממקום אחר בין באיסור דאורייתא בין באיסור דרבנן ואפי' בדבר שעיקר איסורו דרבנן וגם אין לגזור בדבר זה אטו דאורייתא ומכ"ש באיסור מוקצה שיש לו מתירין, ואין בהיתר לבטלו, ואף על פי שנתערב כבר, אין רשאי כלל להוסיף עליו ולבטלו אף על פי שנפל עליו מעצמו, דמאחר שלא היה מתחילה בהיתר לבטלו **נאסר אף כל ההיתר שאצלו והכל נ"נ**

ט"ז יא: וי"א דאמרינן בכל האיסורים כו'. ... ומבואר באו"ה כלל כ"ד דאפי' באיסור דרבנן אמרינן **חתיכה עצמה נ"נ**, והיינו **כרשב"א** שזכרתי בסי' צ' סעיף א'.

משבצות זהב יא: ... והפרי חדש אות י"ז היקל באיסור דרבנן דלא אמרינן חנ"נ יע"ש, **וחלילה לסמוך עליו דאיהו פסק כהמחבר סי' צ', אבל לדידן קיי"ל כרמ"א שם ובסי' ע"ב הרי באיסור דרבנן אמרינן דבוק וכל שכן חנ"נ**, ואף בהפסד מרובה אין לצדד כלל, והכין הלכתא.

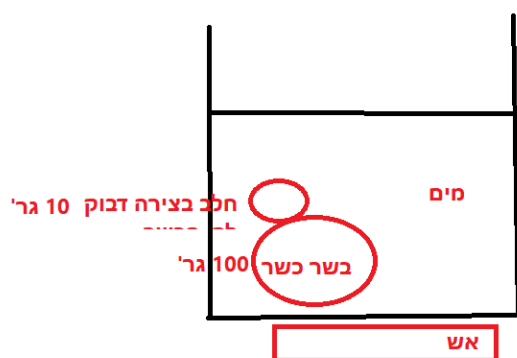
כה"ח כג: ואפי' באיסור דרבנן אמרינן חתיכה עצמה נ"נ. או"ה כלל כ"ד דין יו"ד. ט"ז ס"ק י"א.
קהלת יהודה בזה הסעי' וכתב שכן דעת מרן בב"י ססי' ק', וכ"כ הער"ה או' ו', והיינו לפסק הש"ע דלא אמרינן חנ"נ רק בב"ח כגון בשר חיה ועוף בחלב דהוי מדרבנן, ולדברי מור"ם ז"ל בכל האיסורים.
וי"א דבאיסור דרבנן כגון בשר חיה ועוף בחלב לא אמרינן חנ"נ. הרמב"ם פע"ו מהמ"א והביאו ב"י סי'

צ"ט. וכן הסכים הפ"ח אוי י"ז וכתב כי כ"ה דעת מרן ז"ל. פרי"ת לקמן סיי צ"ט אוי י"א. וא"כ כיון דרבו האוסרים ובדעת מרן פליגי, יש להחמיר ולאסור, רק בהפ"מ או בשעת הדחק או לכבוד שבת שא"א להכין אחר יש להקל.

מאור ישראל ח"ג עמ' שנא: מדברי הרמב"ם (ה' כו) מוכח בהדיא דס"ל דלא אמרינן חנ"נ באיסור עוף וחלב מדרבנן. וכן מוכיח במישור הפ"ח (יז), ושכן מוכח מדברי מרן בדין כחל. **וכן עיקר דלא אמרינן חנ"נ אלא באיסור תורה, וכדעת הרמב"ם.** ובספר שולחנו של אברהם (ס"ק ב) האריך בראיות להקל בדרבנן כדעת הפ"ח. וכן העיר הער"ה (ו). ולדידן כיון שבאיסור דרבנן עסקינן, יש להקל. **ודלא כהרב ז"צ (יד) שכתב שיש להקל רק בהפסד מרובה, אלא יש להקל בכל אופן.**

✓ באיסור דבוק או החתיכה כולה חוץ לרוטב

סימן צב סעיף ד: ... הגה: וי"א דאמרינן בכל האיסורים חתיכה נעשית נבילה. וכן המנהג פשוט, ואין לשנות. **ודוקא אם האיסור דבוק בחתיכת היתר, או שהחתיכה כולה חוץ לרוטב ונפל עליה איסור**

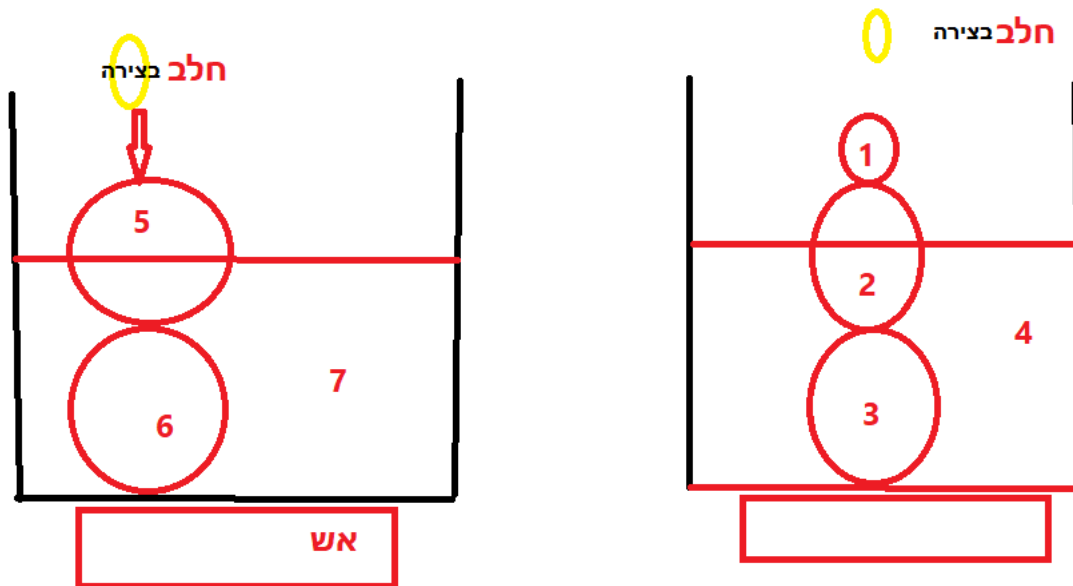
דעת רש"י (דף קט ע"א), או"ה וכן הד"מ וברמ"א שאיסור דבוק גם אם כולו ברוטב ממהר לבלוע ולכן צריך בכל המים $60 * 110$ גר' כי ח. הבשר נהיה נבלה.

(בסימן עב, בדיני לב, הש"ע פסק דלא אמרינן איסור דבוק, אבל הרמ"א פסק שם דאומרינן דבוק)

דרכי משה א : ... וכתב באיסור והיתר הארוך כלל כ"ח (דין א וג) דאנו נוהגין כדברי ר"י דאם מקצתו ברוטב כל הקדרה מהני לבטל, ודוקא בטיפת חלב או שאר איסור שנפל על החתיכה שהאיסור אינו דבוק, אבל אי לב או כבד או חלב מחובר לחתיכה אין הקדרה כולה מהני לבטל, **דחיישינן שמא פעם אחת היה כולה חוץ לרוטב והאיסור דבוק בו** ונעשה נבלה, אבל באיסור שאינו דבוק אמרינן אף אם היה כולו חוץ לרוטב דילמא האיסור נשאר לבדו בקדרה עכ"ל.

דעת הרמ"א אם החתיכה באמצע הרוטב בב"ח

אם החתיכה מחוץ לרוטב ונפל עליה חלב בציריה כל החתיכה 1 נעשתה נבלה.

סימן צב סעיף ד : ... הגה : ... אבל אם מקצת החתיכה תוך הרוטב, לא אמרינן חתיכה נעשית נבילה ומצטרף כל הקדירה לבטל האיסור. ומכל מקום יש להחמיר לאסור אותה חתיכה (ארוך כלל כ"ח). וכל זה בשאר איסורים, אבל בבשר בחלב, ...

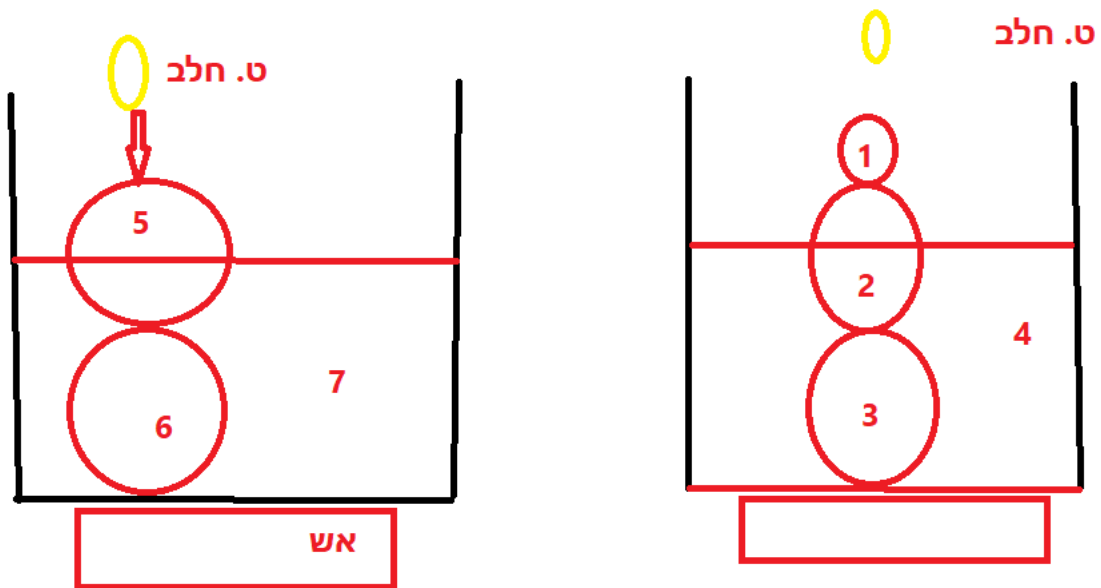
אם לא מנערים

- א. לר"י : כאילו כל 5 בתוך הרוטב ולכן $5 + 6 + 7 < 60$ טיפה הכל מותר
- ב. לרש"י : כאילו כל 5 מחוץ לרוטב ולכן אם $5 < 60$ טיפה הכל מותר ואם לא 5 אסורה והשאר מותר

הרמ"א להחמיר כר"י וכרש"י ולכן צריך שיתקיים א. ו ב.
הש"ך חולק על הרמ"א ופוסק לגמרי כר"י

אם ניער לאחר שנפלה הטיפה על 5.
 לרש"י: אם $60 > 5$ טיפה, 5 חנ"ן וצריך $6 + 7 < 5 * 60$
 לר"י: אין הבדל בין לפני ואחרי הניעור
 הרמ"א מקל כאן בדין חנ"ן בש"א ולא מחשיב החתיכה לחנ"ן ודי לאסור החתיכה כרש"י ולשער 60
 מול החלב (בציריה) בלבד
 הש"ך חולק על הרמ"א ופוסק לגמרי כר"י

סימן צב סעיף ד: ... הגה: ... וכל זה בשאר איסורים, אבל בבשר
 בחלב, אעפ"י שאין האיסור דבוק, ומקצת החתיכה תוך הרוטב,
 אמרינן חתיכה נעשית נבילה....

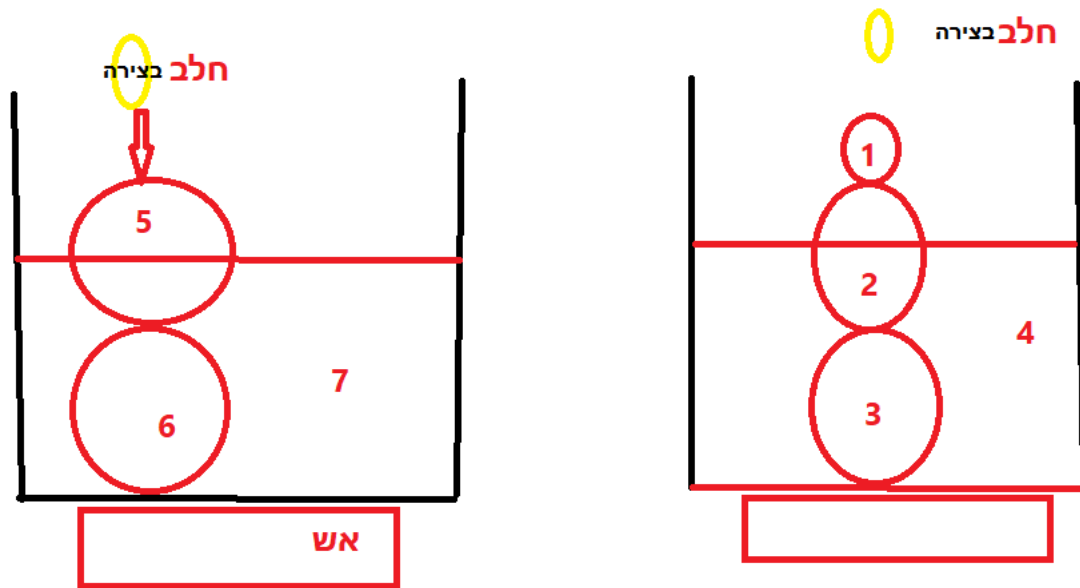
אם לא מנערים

א. לר"י: כאילו כל 5 בתוך הרוטב ולכן $60 < 7 + 6 + 5$ טיפה הכל מותר
 ב. לרש"י: כאילו כל 5 מחוץ לרוטב ולכן אם $60 < 5$ טיפה הכל מותר ואם לא 5 אסורה והשאר מותר
 הרמ"א להחמיר כר"י וכרש"י ולכן צריך שיתקיים א. ו ב.
 הש"ך חולק על הרמ"א ופוסק לגמרי כר"י

אם נייער לאחר שנפלה הטיפה על 5.
לרש"י: אם $5 > 60$ טיפה, 5 חנ"ן וצריך 6 + 7 < 60 * 5
לר"י: אין הבדל בין לפני ואחרי הניעור
הרמ"א מחמיר כשניהם ולכן ההלכה כרש"י.
הש"ך חולק על הרמ"א ופוסק לגמרי כר"י

ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צב סעיף ד
יג (פמ"ג) אבל אם מקצת החתיכה כו' עד **אבל בבשר בחלב כו' אמרינן חנ"ן**. הרב הכריע כן הכל מסברתו כעין פשר ומי כהחכם יודע פשר אבל באמת צ"ע בענין זה דמקצתן חוץ לרוטב דמה שנרשם בש"ע שהוציא מהאו"ה כלל כ"ח דאפי' בשאר איסורים ומקצתן תוך הרוטב יש לאסור אותה חתיכה עצמה ליתא דאדרבה באו"ה כתב שם בהדיא כמה פעמים **דאפילו בבשר בחלב אם מקצתה תוך הרוטב כל הקדרה מצטרף לבטל האיסור ואפילו החתיכה עצמה מותרת ע"ש והיינו שפסק כר"י** שהבאתי בס"ק ד' וכן מביא בד"מ להדיא ע"ש האו"ה במסקנא לפסק הלכה ומ"ש דבבשר בחלב אפילו מקצת החתיכה תוך הרוטב חנ"ן ג"כ צ"ע דהוא נגד כל הפוסקים דבש"ס פכ"ה (דף ק"יח ק"ט) אמרינן דטפת חלב שנפלה על חתיכת בשר החתיכה אסורה ואינה אוסרת כל שאר החתיכות (עד ס' כנגדה) אלא ע"י נייעור וכסוי ופירשו ר"י ור"ת שכולה חוץ לרוטב אבל אם מקצתה תוך הרוטב מצטרף כל הקדרה לבטל ואז אפילו החתיכה מותרת וכן פסקו הסמ"ג (לאוין קמ"א דנ"א ע"ב והסמ"ק ס"י ר"יג דק"א ע"ב והשערים סימן צ"ה והמרדכי והאגודה פכ"ה והרא"ה בס' בדק הבית דף צ"ט) ומהרי"ל ושאר מחברים כר"י ואפילו לרש"י שפירש דמיירי שמקצתה תוך הרוטב מ"מ מוכח דאין נ"י לאסור האחרות אלא ע"י נייעור וכסוי ונראה דמ"ש הרב **דבבשר בחלב אפילו מקצתה תוך הרוטב חנ"ן היינו בשנייער אח"כ עד שנכנסה כולה לתוך הרוטב ולאפוקי דלא נימא דמיד בתחלה מצטרף כל הקדרה לבטל הואיל ומקצתה תוך הרוטב כדאמרי' בשאר איסורים** דהא ברישא או שהחתיכה כולה חוץ לרוטב ונפלה עליה איסור כו' ע"כ בנייער מיירי דאם לא כן לא נ"י לאסור שאר הקדרה א"כ ע"כ סיפא נמי בהכי מיירי ולענין מ"ש בשאר איסורים דמ"מ יש להחמיר לאסור אותה חתיכה נראה שהוא סברת הרב עצמו דמספקא ליה אי קי"ל כרש"י או כר"י וכמ"ש ס"ק ז' אלא דלענין שאר הקדרה לא רצה להחמיר כיון דבלא"ה י"א דלא אמרינן חנ"ן רק בבשר בחלב ודו"ק. ומ"מ כבר נתבאר בס"ק ד' שדעת כל המחברים והאחרונים כר"י ע"ש:

אם החתיכה מחוץ לרוטב ונפל עליה חלב בציריה כל החתיכה 1 נעשתה נבלה.

סימן צב סעיף ד: ... הגה: ... אבל אם מקצת החתיכה תוך הרוטב, לא אמרינן חתיכה נעשית נבילה ומצטרף כל הקדירה לבטל האיסור. ומכל מקום יש להחמיר לאסור אותה חתיכה (ארוך כלל כ"ח). וכל זה בשאר איסורים, אבל בבשר בחלב, ...

אם לא מנערים

ג. לר"י: כאילו כל 5 בתוך הרוטב ולכן $60 < 7 + 6 + 5$ טיפה הכל מותר

ד. לרש"י: כאילו כל 5 מחוץ לרוטב ולכן אם $60 < 5$ טיפה הכל מותר ואם לא 5 אסורה והשאר מותר

הרמ"א להחמיר כר"י וכרש"י ולכן צריך שיתקיים א. ו ב.
הש"ך חולק על הרמ"א ופוסק לגמרי כר"י

אם ניער לאחר שנפלה הטיפה על 5.

לרש"י: אם $60 > 5$ טיפה, 5 חנ"ן וצריך $60 < 7 + 6 + 5$

לר"י: אין הבדל בין לפני ואחרי הניעור

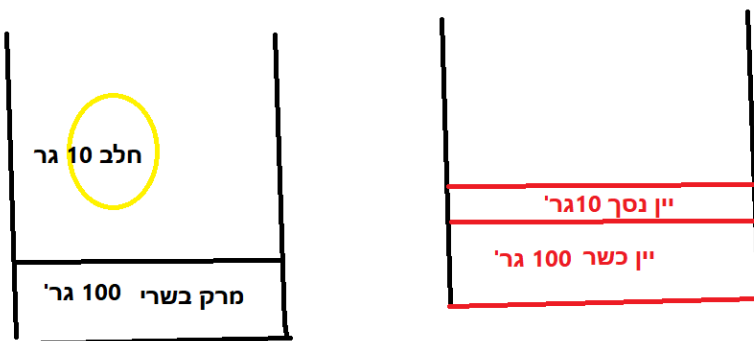
הרמ"א מחמיר כשניהם ולכן ההלכה כרש"י.

הש"ך חולק על הרמ"א ופוסק לגמרי כר"י

כה"ח כו: בהגה. ומ"מ יש להחמיר לאסור אותה חתיכה. זהו סברת הרב עצמו משום דמספקא ליה אי ק"ל כרש"י או כר"י, אלא דלענין שאר הקדרה לא רצה להחמיר כיון דבלא"ה י"א דלא אמרינן חנ"ן רק בבשר בחלב. ש"ך ס"ק י"ג. לה"פ אוי כ"א. בל"י אוי י"ב.

אבל אם חציה בתוך הרוטב יש לפסוק כדעת ר"י שהיא כאילו כולה בתוך הרוטב ולכן לא נ"נ. ולכן 5 לא נ"נ. ולכן גם אם ניער אח"כ יש לשער 60 בכל הקדירה נגד החלב (בציריה) כדעת ר"י ובכל זאת 5 אסורה משום שחוששים לרש"י שדינה ככולה חוץ לרוטב.

✓ נתערב איסור לח בהיתר לח

סימן צב סעיף ד: ... הגה: ... יש אומרים דלא אמרינן חתיכה נעשית נבילה אם נתערב איסור לח בהיתר לח, ואחר כך נתערב הכל בהיתר אחר, ואין צריכים רק ששים נגד האיסור שנפל (מרדכי פכ"ה בשם רשב"א ור"ן בשם ראב"ד). ויש לסמוך על זה בשאר איסורים, לצורך הפסד גדול, אבל לא בבשר וחלב...

ש"ך יד: י"א דלא אמרינן חנ"נ אם נתערב איסור לח כו'. כלומר דדוקא כשנתערב איסור לח בהיתר יבש אמרינן

חנ"נ, מטעם חשיבות כי החתיכות איסור ניכר ומובדל נ"נ הוא, אבל לא כשנתערב איסור לח בהיתר לח כגון יין נסך ליין כשר או חלב לשומן ואח"כ נתערב הכל להיתר אחר, ואין חילוק בין אם ההיתר האחר לח או יבש ודו"ק. ועיין בישי"ש פרק ג"ה סי' ס'.

פרי חדש טז: אם נתערב איסור לח כו' ... וטעמא דמילתא דבדבר לח וצלול לא שייך ביה בליעה אלא שנבלל ומתערב האיסור עם ההיתר יפה, וכמ"ש התוספות בפרק כל הבשר (קח: ד"ה שנפל), ומשום הכי

לא אמרינן ביה חתיכה נעשית נבילה. ומיהו בבשר בחלב אפילו בלח מן התורה חתיכה נעשית נבילה, כדאיתא בהדיא בפרק כל הבשר (קח:), ומבואר כן בדברי הרשב"א בתורת הבית (ז:) ובדברי הר"ן בסוף פרק כל הבשר (סוף מד.).

כה"ח כט: בהגה. אבל לא בבשר בחלב. ר"ל אם נתבשל כזית בשר בחלב שאין בו סי' נגד הבשר נעשה כל החלב נבילה, ואם נתערב בחלב אחר צריך סי' כנגדו. ער"ה אוי ט', ור"ל דאם נתערב אותו חלב בחלב אחר בעינן סי' כנגד כל החלב ולא כנגד כזית בשר שנפל בתוכו. וכ"כ החו"ד בביאו' אוי י"א.